

Hoe verantwoord zijn condoleancesites op internet?

Ethische vragen bij eerste website voor laatste groet

Websites waar je een laatste groet kunt brengen aan overledenen: een nobel initiatief of platte commercie? Nederlandse condoleancesites staan nu al vol met advertenties van uitvaartverzekeringen en grafzerkverkopers. InMemoriam.be, de voorlopig enige Vlaamse variant, wil het vreedzaam aanpakken en zoekt nog zijn weg in de markt. Maar online geld verdienen aan de doden, is dat wel ethisch verantwoord?

DOOR SAM FEYS

FOTO ALEX VANHEE

■ 'Het overlijden van Yasmine heeft ons op de kaart gezet', zeggen de initiatiefnemers van de eerste Vlaamse condoleancesite, 'hoe jammer dat ook mag zijn.'

In de week dat Vlaanderen Yasmine verloor lanceerden de mediagroepen Concentra (*Gazet van Antwerpen*) en *Het Belang van Limburg* en Corelio (*De Standaard* en *Het Nieuwsblad*) gezamenlijk de website InMemoriam.be. Een primeur, want het ging om de eerste en voorlopig nog altijd enige condoleancesite in Vlaanderen. Op de website worden overlijdensberichten, herinneringen en dankbetuigingen geplaatst die eerder verschenen in de krantentitels van beide mediagroepen. InMemoriam.be gaat echter nog een stap verder. Het medium wordt omschreven als een 'community site'. Dat houdt in dat gebruikers de mogelijkheid krijgen om zelf overledenen toe te voegen en online de familie te condoleren, en naar hartenlust herdenkingspagina's kunnen aanmaken die al dan niet voorzien kunnen worden van beeldmateriaal.

17.000 bezoekers per dag

Op het eerste gezicht een nobel initiatief, maar de beweging achter de website is verre van een vereniging zonder winstdoelmerk. InMemoriam nv werd in maart opgericht met een maatschappelijk kapitaal van 250.000 euro. Corelio en Concentra Media kregen elk de helft van de aandelen. Hier moet geld verdiend worden. "Toch moet dit op een correcte manier gebeuren", vindt Paul Verwilt, directeur Classifieds van Concentra Media. "Het blijft een delicaat onderwerp waar we op een heel serene manier mee willen omspringen."

InMemoriam.be haalt zijn verdiensten momenteel uit twee inkomstenbronnen. Allereerst zijn er de banners en buttons op de website. "Reclamecampagnes op onze website zijn slechts interessant voor een heel kleine groep adverteerders, maar ze renderen wellicht meer omdat we werken voor een beperkt nichepubliek." De uitgevergroepen zien er naar eigen zeggen streng op toe dat de advertentieposities buiten het gezichtsveld vallen en dat de doelgroep gerespecteerd wordt. "Bij ons zal je dus geen banners voor goedkope reizen naar Turkije vinden, maar wel voor uitvaartverzekeringen en bijvoorbeeld rouwkleiding of -boeken." Een tweede manier om

geld te verdienen is door betalende uitvaartcentra een prominentere positie te geven in de adressengids, een beetje te vergelijken met het systeem van de Gouden Gids.

De condoleancesites kan al spreken van een bescheiden succes. "Het overlijden van Yasmine heeft ons, hoe jammer het ook mag zijn, wel meteen op de kaart gezet", zegt Verwilt. "Veel sites verwezen toen door naar InMemoriam.be en op dit moment krijgen we dagelijks toch een dikke 17.000 bezoekers over de vloer."

Bekende Vlamingen

Nog meer dan in België zijn condoleancesites in Nederland big business. Ze kwamen onlangs nog in opspraak toen de negentienjarige Robby van der Leeden om het leven kwam bij een schietpartij op een dancefeest in Zuid-Holland. Er werden mas-

niet vanuit onze garage. Als iemand ons vraagt: 'Moet ik hier per se iets inscannen om te bewijzen dat het om mijn vader gaat?' dan zeggen wij: 'Ja, dat moet absoluut.'

Bekende Vlamingen worden wel zelf toegevoegd door de webmaster van InMemoriam.be. "Maar BV's zijn publiek domein", beweert Verwilt. "Je kan daar over discussiëren, maar bij reacties op krantensites worden bij publieke overlijdens ook vaak condoleances geplaatst. Krantenredacties hebben aan de familie van Yasmine ook niet vriendelijk gevraagd of ze een artikel over haar overlijden mochten schrijven."

Condolence.nl is een van de grotere condoleancesites van Nederland. Op topdagen komen naar eigen zeggen meer dan 150.000 bezoekers langs. Het grootste verschil met de Vlaamse variant is dat ze een betalend model toepassen. "Na een basisperiode van twee maanden moeten gebruikers een toeslag betalen om het register open te houden", legt Peter van Schaik, eigenaar van de website uit. Het gaat om 4 euro per maand. De reden daarvoor is volgens de Nederlander eenvoudig. "Je condoleert mensen geen maanden lang. Na twee maanden heb je het dan ook niet meer over condoleren, maar over herdenken, en dat vraagt extra investeringen."

Het duo Concentra-Corelio ziet dat soort inkomstenmodellen niet zitten. "Voorlopig willen wij de basisdienst gratis houden, maar we denken wel aan een aantal online betalende diensten zoals het leveren van bloemen bij de nabestaanden via de begrafenisondernemer."

Break-even

Er is wel sprake van een groot ethisch vraagstuk bij condoleancesites. Advertenties plaatsen bij de nagedachtenis van overledenen, is dat wel ethisch verantwoord? Volgens Concentra wel. "Als uitgever hebben we een duidelijke keuze gemaakt. Dit is geen erg winstgevende website, maar we moeten de kosten toch op een bepaalde manier terugverdienen? Wij doen dat nu eenmaal door het plaatsen van reclamebanners die, naar onze mening, toch wel redelijk onopvallend blijven."

InMemoriam.be maakt vandaag nog geen winst. De opstartkost was volgens de uitgever redelijk groot. "De eerste twee jaar zien we als een investering. Het is de bedoeling dat we in het derde jaar break-even draaien." Maar dat is geen eenvoudige opdracht. "We hebben maar een beperkt aantal advertentieposities en momenteel zijn al die plekken tijdelijk uitverkocht. Als we meer inkomsten willen, zullen we dus meer posities moeten toevoegen en dat is niet evident."

mediawatcher Marc Didden

De Laatste Hond

Ik weet dat u denkt dat het anders is, maar eigenlijk mag ik rustig stellen dat ik veel beweeg. Dat wil zeggen dat ik me binnen de tijdspanne van een week of zes wel eens zowel op een terras in Brussel of Brugge, Parijs of Londen, Antwerpen of Amsterdam kan bevinden, alleen of in goed gezelschap. Meestal ga ik dan de confrontatie aan met een kop matineuze koffie, waar in de loop van de dag wel eens een latte of een macchiato van kan komen, soms zelfs een cappuccino en zo tegen vijf uur aan helemaal niks meer.

Op Belgische bodem word ik vaak en diep ontgoocheld. Vooral in Brussel wordt heel slordig met het zwarte goud omgesprongen, zeker in de horeca van de benedenstad, al

biedt hier en daar een beter Italiaans restaurant al eens soelaas en zijn er toch ook wat zaken als de Corica (aan de Kiekenmarkt) en de Café Modèle (de laatste grenspost voor Molenbeek!) die de welbekende en feitelijk eenvoudige regels van het koffie maken onder de knie hebben: goede koffiebonen, goed water, een goed afgestelde espressomachine, goede kwaliteit van kopjes en dan nog een barista die minimaal van zijn vak houdt.

Antwerpen is beter bediend. Ik lust altijd wat ik drink in een fijne zaak als de Revista, naast het museum, dezer dagen ook met uitzicht op volkstuintjes die aangelegd zijn door de altijd fascinerende kunstenaar Benjamin Verdonck, en ik werd laatst door een goede vriendin op een allervoortreffelijkste bak troost getraceerd bij Caffènation aan het Hopland, waar ook nog enkele flarden betere jazz en reggae werden bij geserveerd en nog een wisecrack of twee van een personeelslid dat bijna te hip was voor deze wereld.

Maar de beste koffie die ik de afgelopen jaren dronk, bovendien opgediend door het vriendelijkste meisje dat ik ooit mocht aanschouwen, viel mij te beurt in het Berlijnse Haus der Literatur, aan de Fasanenstrasse. Als het van mij afhing zou ik er iedere ochtend gaan ontbijten, want al heb ik dan in mijn wijnkelder nog een poster van Che Guevara hangen, toch ben ik in wezen alleen maar een gewontemens.

Daarom overkomt het me wel eens dat ik in theorie van plan ben een avond bij het ballet, de opera of de cinematheek door te brengen, maar in de praktijk gewoon op mijn sofa terecht kom en er de hele reutemeteeut, vanaf de initiële glamour van *De rode loper* tot de finale gore gekte van *Cops*, in mijn strot laat duwen.

Ik probeer dan eigenlijk zo weinig mogelijk van *Man bijt hond* te missen, een magazine dat in kringen van slimmere mensen dan ik wel eens wordt afgedaan als slappe human interest, een soort van *Echo* voor mentaal minder bedeelde, maar ik vind het na al die jaren van zeer weinig sleet getuigen, met de grootste zorg gemaakt en ook veel vaker pal erop dan ernaast. Alleen de nieuwe generiek van *Man bijt hond* verdient al een prestigieuze prijs, maar de diverse rubrieken die zich daarna van maandag tot vrijdag aan ons geestesoog vertonen zijn ook dit jaar weer vaak optimale vooravondtelevisie met een groot hart voor de zogenaamde Gewone Mens en vaak, ook visueel, getuigend van zeer fijn en ambachtelijk vakwerk.

Natuurlijk fietst er af en toe wel eens een item voorbij dat niet helemaal in mijn referentiekraam past. Die vervelende Kabouter Wesley kan mij zowel in druk als lichtjes bewegend helemaal gestolen worden en ook Gunter Lamoot is niet echt mijn idee van een grappig iemand. Ik vind hem niets anders dan een boer die spreekt met bagger in de mond en iemand die op de Richterschaal der Onzin slechts een heel klein beetje beter mag scoren dan de ongetwijfeld slechtste komiek ter wereld: Geert Hoste.

Maar nogmaals, *Man bijt hond* stelt het goed na al die jaren. Er lijkt zelfs nog een zekere groei in te zitten, wat ons doet besluiten: hallelujah!

Waarom lijkt het dan zo moeizaam te gaan met *De laatste show* in zijn tiende jaargang? Ik heb het altijd een leuk programma gevonden, beetje licht in het hoofd, maar met vaak prima gasten en bijna altijd uitstekende muziek onderweg en aan het eind.

"Het is op!" zei een andere cultuurpessimist me vanmiddag bij de lunch. "Het ligt aan de presentator", zei een derde tafelgast. "Die heeft een vervelend hoofd!" "Nu, als het daár aan lag was het allang gedaan geweest met die *Laatste show*", zei ik, altijd klaar met een antwoord in moeilijke tijden, "want Bruno Wyndaele en vooral die Mark Uytterhoeven hebben toch ook al absolute toringkoppelen!"

Daarmee ging het gesprek weer naar af. We zijn er ook niet echt uitgekomen, omdat op dat moment drie dames blanches verschenen.

Maar de conclusie was toch: aan Michiel Devlieger ligt het niet, en ook niet aan zijn vragen, en ook niet aan zijn gasten, en nog minder aan zijn orkest. Dus wat blijft er over? Zijn decor.

Het publiek - bij *De zevende dag* weten ze er ook geen blijf mee - lijkt een beetje in de weg te zitten van de dynamiek van de show, en de gasten die dan eens aan een tafel, dan in een hokje en daarna weer op een canapé uit een luxebordeel terecht komen zijn er precies ook nooit helemaal zeker van dat het tegen elven allemaal goed gaat komen.

Er hangt wat kramp in de lucht bij *De laatste show*, maar wanneer die wegebt krijgen we weer gewoon de beste laatavondpraatshow van ons taalgebied te zien en horen. Ja, toch? Niet, dan?

Meer moet dat voor de mediawatcher en zijn tafelvrienden niet zijn. Wij zijn zeikerds, maar geen beesten.

Er hangt wat kramp in de lucht bij 'De laatste show', maar wanneer die wegebt krijgen we weer de beste laatavondpraatshow van ons taalgebied te zien

Mediaminister Lieten streng voor VRT

Bovenop de huidige besparing van 71,5 miljoen euro gespreid over drie jaar moet de VRT volgend jaar nog eens 20 miljoen euro besparen. Dat bevestigt minister van Media Ingrid Lieten (sp.a) in een interview met deze krant dat morgen verschijnt.

In dat interview is de ex-CEO van De Lijn opvallend streng voor het huidige management van de openbare omroep. "De overheadkosten bij De Lijn bedragen 3,6 procent van de totale kosten", aldus Lieten. "Bij de VRT is dat 16 procent. Als we praten over het vet van de soep, dan is het dat: management, ondersteunende diensten... Alles wat niet de core-business van de VRT is. Ik vraag dat die oefening gemaakt wordt en ik denk dat

daarvoor mogelijkheden zijn."

Minister Lieten vindt het ook niet kunnen dat de openbare omroep nog langer elk jaar met verlies afsluit. Zo werd de jaarrekening in 2007 met 7,3 miljoen euro en die in 2008 met 6 miljoen euro verlies afgerond, ondanks een extra bonus van 10 miljoen euro van de overheid. "In 2011 loopt de beheersovereenkomst af en tegen dan moet het huishouden op orde staan", zegt ze. "De VRT maakt al jaren verlies. Dat kan niet meer blijven duren. Ik heb met het management van de omroep afgesproken dat er daarvoor een plan ontwikkeld wordt." (BDC/JV)

Eerste interview met Ingrid Lieten
Morgen in De Morgen